

foreningens Andragende, at behandle dette Spørgsmaal for alle Kreditforeningers Bedkommende thi jeg ser ikke, at man, hvis man vil træffe en endelig Ordning paa dette Omraade, vil kunne komme til at behandle de Kreditforeninger, der give Laan mod Pant i Landejendomme efter væsentlig andre Principer end dem, der give Laan mod Pant i Købstadejendomme. Jeg antager, at man tilfids vil maa at komme til temmelig ensartede Regler for disse to Arter af Kreditforeninger. Det er ganske naturligt, at Agrarforeningen efter sit særlige Formaal har indskrænket sig til Landejendoms-kredit, men vi, der sidde i Rigsdagen, ere forpligtede til at se noget videre ud og ville ikke kunne undgaa at tage Spørgsmaalet om Købstadgrundejendoms-kredit op med. Jeg vil da bemærke, at naar vi behandle en Toldlov, saa er det — eller jeg vil snarere sige: det burde være — Hovedhensynet for hele det producerende Samfund at tilvejebringe Betingelserne her i Landet for den billigst mulige Produktion. Jeg ved, at der er andre, som ere tilbøjelige til at behandle Toldlove efter andre Principer, som ere tilbøjelige til at sige, at det ikke gør noget, at man gør Produktionen dyr, naar man samtidig sørger for, at Produktionen her i Landet kan opnaa en høj Pris, der er tilvejebragt ad kunstig Vej gennem Beskyttelse. Jeg tror dog, at her i Tinget vil det overvejende Flertal være enigt i at anlægge det Grundsynspunkt for Toldlove, at man sættes i Stand til her i Landet at producere billigt. Det ligger ganske simpelt i, at vort Hovederhverv, som ved Eksport bringer os de fornødne Midler til at gøre Indkøb af de fremmede Varer, vi behøve, Landbruget, er et Erhverv, til hvis Gavn Toldlovgivningen ikke kan udrette noget som helst andet end gøre det muligt for det at producere saa billigt og godt som tænkeligt, altsaa lette for Told de Forbrugsgenstande, som de enkelte Landbrugere personlig maa bruge, og endvidere lette Fortoldningen af de Produktionsfornødenheder, som Landbruget i vor Tid ikke kan undvære. Naar man f. Eks. ser den Toldbetænkning, som Landhusboldningselskabet for nylig har indgivet, vil man se, at der ogsaa der lægges en ret betydelig Vægt paa dette, at tilvejebringe Landbrugets Produktionsfornøden-

heder saa billigt som muligt og, for saa vidt der er Told derpaa, se at saa den til bortfalde. Men nu er der ingen Produktionsfornødenhed, hverken for Landbruget eller for andre Virksomheder, Handel, Haandværk, Industri eller noget andet, som har tilnærmelsesvis en saadan Betydning at saa billigt som Penge, saa det vilde være noget principstridigt, hvis man, naar man i den økonomiske Lovgivning i øvrigt betragter det som Hovedformaalet at gøre os det muligt her i Landet at producere billigt for at kunne konkurrere med saa meget større Virkning paa Verdensmarkedet, saa ikke, naar det gælder den nødvendige Produktionsfornødenhed, betragter det som en Samfundsopgave af væsentlig Betydning at saa den saa billig som muligt. Det er klart, at hvis vi kunne trykke Rentefoden her i Landet, saa er det, som jeg sagde, til Gavn for hele det producerende Samfund. Der viser sig her et ejendommeligt Vækselvirkningsforhold. I de højt udviklede, stærkest producerende Lande er Rentefoden lavest. Det ligger naturligvis deri, at disse Lande tidligere Tid have været forud for andre, have mere opsparet Kapital og derfor ere i Stand til at anbringe deres Kapital til billigere Rente. Men sikkert er det ogsaa, at den billigere Kapital i højeste Grad stimulerer Produktion, i højeste Grad fremmer disse Samfunds hele økonomiske Udvikling. Og nu tror jeg, at det danske Samfund er naaet saaledes op, at vort Samfund som Stat har en saadan Kredit, som i det hele saa vel økonomisk funderet, at det er muligt at saa Rentefoden meget betydelig trykket, naar man gør de fornødne Skridt. Og intet Sted vil det da være naturligt at begynde — og paa intet andet Sted kan Staten egentlig talt gøre noget væsentligt — end netop her, hvor det gælder Hypotek-kredit, den Kredit, der ydes mod Pant i faste Gjenstande. Det er jo klart, at hvis det lykkes til en meget billigere Rente end hidtil at drage Kapital ind i Landet til denne absolut sikre Anbringelse, vil det Løsgøre en stor Del Kapital, der nu er bunden, men som naturligvis saa maa søge at finde Anvendelse, og denne indenlandske Kapital vil da søge Anvendelse i sekundære Prioriteter, i Driftsloaen saavel til Landbruget som til Haandværkere og industridrivende. Man